

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет документальних комунікацій та менеджменту
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії

*Звітна наукова конференція викладачів,
аспірантів, співробітників і студентів
РДГУ*

21—22 лютого 2012 р.

*Секція «Актуальні проблеми
бібліотекознавства і бібліографії»*

УДК 02
ББК 78
З–42

Звітна наукова конференція викладачів, аспірантів, співробітників і студентів РДГУ, 21—22 лют. 2012 р. Секція «Актуальні проблеми бібліотекознавства і бібліографії» / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. — Рівне : РДГУ, 2012. — 52 с.

Збірник складений на основі матеріалів секції наукової конференції, проведеної кафедрою бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету. До нього увійшли тексти і тези доповідей, в яких розглядаються актуальні питання книгознавства, бібліотекознавства і бібліографії в Україні.

Редакційна колегія:

ЖУК В. М. — відповідальний редактор

Члени редколегії:

ШВЕЦОВА Г. М., ТРАЧУК Л. Ф., МІЛЯСЕВИЧ І. В.

Рекомендовано до друку методичною секцією Ради факультету ДКМ
Рівненського державного гуманітарного університету,
протокол № 2 від 10 вересня 2012 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

3. Коптяева М. В. Принципы менеджмента качества современной библиотеки: процессный подход / М. В. Коптяева // Науч. и техн. б-ки. — 2009. — № 2. — С. 27—35.
4. Костирко Т. Бібліотечна іміджологія як професійна інновація / Т. Костирко // Вісн. Кн. палати. — 2011. — № 2. — С. 22—23.
5. Маркова В. Н. Диагностика управленческих навыков библиотечных менеджеров / В. Н. Маркова, Е. А. Чернышева // Науч. и техн. б-ки. — 2005. — № 8. — С. 66—73.
6. Тарабрін О. Є. Напрями розвитку сучасного менеджменту в інформаційно-бібліотечній діяльності / О. Є. Тарабрін // Науково-технічна інформація. — 2007. — № 4. — С. 3—5.

УДК 025.34+025.34:004

Коломієць Ніна, Печончик Богдана

ЕЛЕКТРОННИЙ ТА ТРАДИЦІЙНИЙ КАТАЛОГИ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ: ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Бібліотека вищого навчального закладу поступово трансформується в сучасну інформаційно-аналітичну установу, шляхом впровадження новітніх інформаційних технологій, які базуються на використанні автоматизованих технологій та засобів автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.

Акцентуючи увагу на впровадженні нових інформаційних технологій, слід підкреслити важливість роботи автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи „УФД/Бібліотека”, що успішно використовується в науковій бібліотеці РДГУ з 2002 року.

З придбанням цієї програми розпочалося створення електронного каталогу (ЕК), який став невід’ємною частиною роботи бібліотеки. Він є важливим елементом відкритого інформаційного доступу до фондів бібліотеки. ЕК поєднує в собі функції абеткового, систематичного та інших каталогів і картотек бібліотеки; універсальний за змістом; передбачає реалізацію багатоаспектного пошуку інформації. Електронний каталог є одним із найважливіших бібліотечних ресурсів, який набуває особливої цінності тому, що знаходиться у Всесвітній мережі, що дозволяє забезпечити цілодобовий доступ до відомостей про бібліотечний фонд. На сьогодні єдина база даних ЕК нараховує понад 155 000 одиниць назв. Матеріали умовно відокремлених віртуальних баз даних об’єднані за певною ознакою: книги, брошури, навчально-методичні посібники, електронні ресурси, автореферати дисертацій, періодичні видання. Слід відзначити, що паралельно з електронним каталогом, виставленим на сайті наукової бібліотеки (www.nlibrary-rdgu.rv.ua), читачі успішно використовують традиційні каталоги і картотеки. Адже поки що тільки вони можуть задовольнити різноманітні інформаційні запити користувачів у повному обсязі тому, що при створенні ЕК, крім внесення бібліографічних записів на нові надходження, виникає проблема пов’язана з ретроспективною конверсією (переводом традиційних карткових каталогів в цифрову форму), що є однією

з умов для завершення автоматизації пошуку даних про документ із фондів бібліотеки.

Важливим показником якості електронних ресурсів є повнота інформації. Існує два підходи вирішення цієї проблеми. Перший — переведення карткового каталогу в електронну форму з використанням різних технологій — від введення вручну до автоматизованого сканування карток із застосуванням різних систем розпізнавання текстів. Перевагою сканування є висока швидкість введення інформації, але, на жаль, це позначається на якості обробки та пошукових можливостях електронного каталогу. У більшості випадків для правильного заповнення полів електронної бази даних необхідно мати перед собою джерело інформації, і це другий підхід — каталогізація фонду „з полиці” [3]. Саме цей шлях обрала наукова бібліотека РДГУ, яка з 2005 року паралельно із вводом нових надходжень до електронного каталогу приступила до ретроспективної конверсії карткового каталогу. Так, як цей метод дозволяє вводити в ЕК не всі книги без винятку, а відібрані за певними критеріями (тематикою, роком видання), тому науково-методична рада бібліотеки РДГУ прийняла рішення здійснювати ретроспективну конверсію з генерального систематичного каталогу, встановивши хронологічні рамки випуску видань — з 1995 року. Каталогізація „з полиці” дозволяє створити якісніший електронний каталог ретроспективи, і, крім того, є можливість доопрацювання записів каталогу, зроблених на початкових етапах автоматизації. Недоліком цього методу є невисока швидкість вводу інформації, але натомість якість обробки і широкі пошукові можливості мають перевагу. На сьогодні ретроспектива налічує більш 4000 одиниць назв.

Таким чином, виникає проблема співіснування традиційних та електронних каталогів.

Безперечно, що електронні каталоги мають суттєві переваги над картковими з точки зору повноти та оперативності доступу:

- швидкий та різнобічний пошук за багатьма реквізитами одночасно (автором, назвою, видавництвом, датою публікації, темою, ключовими словами тощо);

- можливість надання віддаленого доступу до ЕК бібліотеки за допомогою Інтернет-технологій.

Однак, і карткові каталоги мають свої переваги над електронними: інформація в них не може бути змінена через несанкціоноване втручання або збій у роботі обладнання.

Системи пошуку в картковому і електронному каталогах дуже відрізняються, відповідно й ставлення до них різне. Якщо у першому випадку користувач, шукаючи необхідний матеріал, іде від ділення до ділення, то в другому — задані параметри пропонують уже сформований блок інформації. Таким чином, традиційний пошук вимагає творчого підходу, а користуючись електронним каталогом, ми маємо справу із споживанням готового продукту [1, с. 17].

Велике значення мають зв'язки електронного та карткового каталогів при редагуванні масиву інформації. Так, при неправильному індексі бібліографічний запис, збережений у базі даних, залишається недоступним для подальшого використання. Але при розстановці карток у традиційному каталозі помилки в індексі стають помітними, їх легко виправити. Можливі помилки при написанні не дають змоги знайти потрібне видання в базі даних. Розставлені ж у каталозі картки дають змогу читачам не зважати на орфографічні помилки.

Система взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих каталогів розкриває в різних аспектах зміст бібліотечного фонду і забезпечує багатоаспектний пошук інформації.

Автоматизація каталогізаційних процесів дозволила не лише прискорити і удосконалити обробку бібліотечного фонду, але й надати раніше недоступні відомості. При модернізації бібліотечно-бібліографічних процесів розширюються функціональні можливості інформаційно-пошукових систем, що дозволяє здійснювати інформаційний пошук за різними напрямками. При диференційованому використанні традиційних форм каталогів і ЕК координується відбір читацьких вимог. Виділяються простий (розширений) і складний (вузькоспеціалізований) підходи.

Сьогодні неможливо однозначно надати перевагу електронному чи традиційному каталогу. Як друковані книги та їхні електронні версії, так і ЕК та традиційні карткові каталоги успішно співіснують. Досвід різних бібліотечних установ свідчить, що електронні та традиційні каталоги доповнюють один одного, сприяючи якісному обслуговуванню читачів.

Таким чином, постійний контроль за якістю традиційних карткових каталогів та їх удосконалення у поєднанні з електронним каталогом дає змогу створити таку інформаційно-пошукову систему бібліотеки, яка практично запобігає втраті інформації, забезпечує максимальну оперативність і повноту пошуку, сприяє задоволенню інформаційних запитів користувачів.

Список літератури

1. Лобановська І. Удосконалення традиційних карткових систематичних каталогів / І. Лобановська, Н. Грудіна // Бібл. вісн. — 2009. — № 4. — С. 16—20.
2. Осаула В. Бібліотечна картково-каталожна ера : класика інформаційно-пошукових систем в електронному середовищі сучасних бібліотек / В. Осаула // Вісн. Кн. палати. — 2009. — № 3. — С. 19—22.
3. Прокошева Т. Сучасна бібліотека — це інформаційні та телекомунікаційні технології [Електронний ресурс] / Т. Прокошева. — Режим доступу : <http://dilovod.com.ua/publ/stati/statti/suchсна-biblioteka-ce-informacijni-ta-telekomunikacijni-tekhnologiji/4-1-0-21>. — Назва з екрана.

ЗМІСТ

Підсекція:

Сучасні проблеми теорії і практики книжкової та бібліотечної справи і бібліографії

Швецова-Водка Галина

Навчання студентів спеціальності „Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія” оволодінню системою книгознавчих знань

Жук Вікторія

Вивчення основ архівної справи майбутніми фахівцями спеціальності „Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія” в гуманітарному університеті

Шатрова Марина

Бібліополістика — дисципліна книгознавчого циклу

Остапчук Юлія

Функції соціальних комунікацій в концепціях різних авторів

Грогуль Олена

Бібліотечні інформаційні продукти і послуги

Ковальчук Юлія

Організація квестів у бібліотеці (з досвіду Рівненської державної обласної бібліотеки)

Олейніченко Наталія

Особливості створення бібліотечного веб-сайту (на прикладі веб-сайту Уманської міської централізованої системи бібліотек)

Грипич Світлана

Наукова діяльність бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету в умовах модернізації освіти України

Семенюк Галина

Науково-методичне забезпечення як один із чинників удосконалення діяльності бібліотек ВНЗ (з досвіду роботи Наукової бібліотеки РДГУ)

Поліщук Світлана

Особливості бібліотечного менеджменту в бібліотеках ВНЗ та професійний імідж бібліотечного працівника як складова іміджу бібліотеки

Коломієць Ніна, Печончик Богдана

Електронний та традиційний каталоги бібліотеки ВНЗ: питання взаємодії в умовах інформаційного суспільства

Луцишина Тетяна

Інформаційні ресурси університетської бібліотеки в контексті інформаційного забезпечення навчального процесу

Романуха Зоя

Інформаційно-бібліографічне забезпечення самостійної роботи студентів

Підсекція:

***Історія вітчизняної книги,
бібліотечної справи та бібліографії***

Кашуба Христина

Історія бібліотеки с. Заводське (Буського району Львівської області)

Вільчик Анжела

Історія і сучасний стан Стеблівської сільської бібліотеки (Здолбунівського району Рівненської області)

Трохимчук Галина, Жук Вікторія

З історії сільської бібліотеки (с. Грушівка Березнівського району Рівненської області)

Яскульська Ганна

Історія та сучасний стан бібліотеки с. Смідин (Старовижівського району Волинської області)

Дяківнич Наталія

З історії Заставнівської районної бібліотеки для дітей (Чернівецької області)

Косюк Оксана

Історія та сучасний стан Луцької міської центральної бібліотеки для дітей

Журавель Ольга

Історія Центральної районної бібліотеки м. Ковеля Волинської області

Мазуренко Галина

Розвиток Центральної районної бібліотеки м. Козятина Вінницької області на початку ХХІ ст.

Цироніна Ганна

З історії діяльності відділу обробки документів та організації каталогів
Чернівецької ОУНБ ім. М. Івасюка

Наукове видання

**Звітна наукова конференція викладачів,
аспірантів, співробітників і студентів РДГУ,**

2012 р.

Секція

«Актуальні проблеми бібліотекознавства і бібліографії»

Редакційна колегія:

Жук В. М. — відповідальний редактор

Члени редколегії:

Швецова Г. М., Мілясевич І. В., Трачук Л. Ф.

Відповідальний за випуск:

Жук В. М.

Підписано до друку 10.09.2012

Формат 60х84/16

Умов. др. арк. 4,7. Тираж 100 прим.

Редакційно-видавничий відділ

Рівненського державного гуманітарного університету

33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12